

שיעור הפרשה של ר"ש רירש תשע"ז

ר"ש רירש ויקרא פרק ו פסוק ב

תורת הקרבנות מסוימת במלים: "זאת התורה לעלה למנחה וגוי אשר צוה ה' את - משה בהר סיני ביום צותו את - בני ישראל להקריב את - קרבנותם לה' במדבר סיני" (להלן ז, לו - לח). ההלכה מבילטה את הזמן, שישראל קיבלו בו את מצות הקרבנות. היה זה "יום צותו" - והם נצטו ביום. התורה מבדילה בין נבואת משה שקיבל את התורה - לבין נבואת שאר כל נביי ישראל: "פה אל-פה אדרב - בו ומראה ולא בחידות" (במדבר יב, ח). כי ה' לא דיבר אל משה באמצעות דמדומי חלום; לא "בחלום אדרב - בו" (שם פסוק ו); אלא דבר ה' שנמסר למשה הגיע לשכלו הבahir של אדם ער. אף משה מסר את דבר ה' לדעתם הצלולה של אנשי ערים. וכך - אמרת ההלכה - בדעה צוללה ובעירנות מלאה יקריב האדם את קרבנו לה'; בבהירות מחשבה ותוקח חופש בחירה יקדש את עצמו לקיים התורה. "אשר צוה ה' את משה בהר סיני ביום צותו - למדנו לכל הקרבנות שאין כשרים אלא ביום" (תורת כהנים, להלן ז, לח; ועי' מגילה כ ע"ב - כא ע"א). כל "הקרבה" - כל קרבנה לה' בקרבן - אינה כשרה אלא ביום (ראה רש"י שם).

לא בכינעת הלילה יחוש היהודי את כח האל; אלא במחשבתו הצלולה, בעשייתו היוצרת הcoveshet עלמות, בקומתו הזקופה בחיי היום - דוקא באלה הוא זוכה לקירבת ה'. אור רוחו הבahir, כוח רצונו החופשי, עשייתו היוצרת - אישיותו החופשית הזקופה את קומתנה בחיי היום - ביחס הבורא ניתנו לו כל אלה. כי האל היחיד חלק לו מן השפע האין - סופי של רוח, מרצונו החופשי הקדוש, מכוח עשייתו השולטת בעולם. כך העלה אותו מעל לשעבוד העולם הפיסי, זקף את קומו, והשליט אותו על העולם - למען יעבד בו את ה'. אכן בעצם עשייתו את מלאכת יומו ממלא האדם את רצונו אלוהי. היום - בהכרה האלילית - הוא מאבק בני תמורה עם כוח האלים. ואילו יומו של היהודי הוא עבודת ה', ובמלאכתו הוא עושה נחת רוח לאלה. לפיכך במקדש אין היום הולך אחר הלילה, אלא הלילה הולך אחר היום. כי הלילה המஸמלת דזומינית הממוות לא יוריד אחריו גם את היום; אלא היום המஸמל חיים של קירבת ה' יעלה אליו גם את הלילה. לא הטבע הפיסי מתחוץ בין היהודי ובין אלהי; כי האדם היהודי הוא למעלה מן הטבע הפיסי, ואישיותו עומדת במישרין מול ה'. במדבר - שבו אין לו לאדם אלא עצמו ואישיותו - שם נתקרב ה' לישראל וכרת עמו את ברית תורה; במדבר - שבו אין אדם יכול להקריב לה' אלא את עצמו ואישיותו - שם ציווה ה' להקריב לו קרבנות. כי התורה מחייבת את האישיות החופשית, המשעבדת לה' את מחשבתה, רצונה ועשיותה; והקרבן מתבקש מן האישיות החופשית, המשעבדת לה' את מחשבתה, רצונה ועשיותה: "זאת התורה לעלה למנחה ולהחתאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים, אשר צוה ה' את - משה בהר סיני ביום צותו את - בני ישראל להקריב את - קרבנותם לה' במדבר סיני".

לפי ר' רירש, היהדות שמה את האדם במרכז יחסו עם ה'. אין הוא צריך לשום דבר אחר להיות עבד ה': לבן קרבנות קרובות דוקא ביום, בזמן שהכל ברור לאדם, ודעתו צוללה, וקומו מלאה, והוא מלא אומץ וגואה עצמית שיכל לעבד את ה', ולא בלילה מתווך פחד ואי הבנה ברורה תוליה את עצמו בה'.

ר"ש רירש ויקרא פרק ו פסוק ג

(ג) אך בטרם יערוך את המערכת וידליק את אש המזבח, עליו לקיים את מצות תרומת הדשן. תרומת הדשן לא בא להכין את המזבח לצורך עבודה היום המתהדר; כי היום החדש יוכן על-ידי הוצאה הדשן (פסקוק ד). אלא תרומת הדשן היא הסיום האחרון של עבודה היום שעבר. היא עצמה עבודה, והיא יכולה להיעשות רק על - כדי כהן כשר הלובש בגדי כהונה. בדרך שנאמר במנחה: "והרים ממן בקמץ" (פסוק ח) - כן נאמר גם כאן: "והרים את - הדשן". כי הכהן ירים במחתה שיור מלוא קומציו מאפר שריפת קרבנות יום אתמול; ושמו אצל המזבח - בכיוון מזרחה מצד הכבש - "ושמו בනחת, ושמו כילו, ושמו שלא יפזר" (ע"י יומא כב ע"ב, כד ע"א; תמיד כח ע"ב; תמורה לד ע"א). בכך שקומץ המנחה הוא אזכור לכל המנחה, כן גם הקומץ של תרומת הדשן: הוא מזכיר את ההקרבות שנעשו אתמול לבבוז ה' ותורתנו. הדשן יושם בمزורת; כי הוא בא להזכיר לאומה - בשלב המעבר לעבודת היום המתהדר: אין היום החדש מביא תפקודים חדשים; כי התפקיד המוטל עליינו היום הוא התפקיד שכבר הוטל עליינו אתמול. אחרון הנגידים בישראל עומד במקומו שכבר עמד בו אביו הראשון; וכל יום מוסיף את תרומתו במילוי התפקיד האחד המוטל על כל דורות בית יעקב. כל יום מקבל את ייעודו מיד يوم אתמול.

תרומת הדשן מראה לנו שלא **צריכים** חידוש ביהדות. כמו שאמր Paul Packer Mariano Rivera ל' **שה' נתנו לו cutter**, ומכיון שמצא את תפקיו, לא היה לא לחפש לשום דבר אחר. כל יום ויום הקב"ה שואל מאתנו אותו דבר. תפילה, תורה, חסד, לעובד את ה'. אדם שהולך לעובדה עובד את ה' בתמיות. וכן הסביר הגרמי'ו ביום א', בסדר אין בספר סיורים חדשים, אלא הבנים אהובים אותם סיורים כל שנה, זה מרגיל אותם שאין כל חדש תחת השמש, והזת שלנו הוא אותו ذات של אתמול. בכל חג הפסקה אנו מספרים אותו סיפור של סיפור יציאת מצרים. היהודי תמיד חי עם העבר שלו, וכל מה שעשו הימים יסודו במה שעשה בעבר. עליינו לבנות על העבר שלנו, ולנסות להיות כמו העבר שלנו.

רש"ר הירש ויקרא פרק ו פסוק ג

נמצאת אומר: תרומת הדשן מזכירה לעד את הימים שעברו שהוקדשו לה'; על - פי זה תtabear halacha החריגה הנוגעת בתרומת הדשן. שחרי זה הכלל: "כל היכא דנעשית מצותו אין בו משום מעילה"; ואילו הדשן - גם לאחר שהורט והונח במצותו - עודנו קדוש וייש בו משום מעילה (פסחים כו ע"א; וראה פי' לעיל ה, טו ואילך). שכן ביטודה של דבר, ייעוד תרומת הדשן לא נסתיים עם הנחתו. כי הוא בא להזכיר את העבר בכל עתיד; ומשמעות זו מקיימת את קדושתו עולמית:

רש"ר הירש ויקרא פרק ו פסוק ז

תרומת הדשן פותחת את עבודה היום החדש - אגב זכירת עבודה היום שעבר; ואילו הוצאה הדשן מביאה לעומת זה, שהתקיד היהודי מתהדר בעבודת כל יום. בנסיבות מלאה ורعنנה נמלא את תפקידינו כל יום - כאילו עדין לא עשינו דבר; עבודה שנעשתה אתמול אל תצמצם את פעילותנו הימים. זכרו המעשים שנעשה כבר עלול להחניק כל יוזמה למעשים חדשים. אויל לו זה, שליבנו מלא סיפוק על מעשיו בעבר; שאינו עובד את עבודה כל יום בימנו - כאילו היה זה היום הראשון של עבודה חייו; והוציא את - הדשן. יש להרחק מזבח את כל עקבות עבודה יום אתמול; כך תחילת עבודה הימים החדש על יסוד חדש בתכנית. על - פי זה תtabear halacha, שהעיסוק בעבודת יום אתמול - הוצאה וכנראה גם הרמה - נעשה בבגדים פחותים, "שחקים". אל נתגאה במעשים שעשינו כבר; העבר ייסוג מפני התקיד החדש, המוטל עליינו כל יום בימנו.

אף שצרכים לזכור את עבודתו של אתמל, אין על האדם לסמוך על זה. כל יום הוא מאבק חדש בכל יום יהיה בעניין חדשים. כל יום עבודה חדשה, יכול לעשות אותו דבר, אבל צריך להתחיל מחדש.

רש"ר הירש ויקרא פרק ו פסוק ה

אמור מעתה: קרבן התמיד פותח ומשיים את עבודות המזבח; וכל שאר הקרבנות - אף שלמי היחיד - משתלבים בין שני התלמידים. וכך כל עבודות המזבח היא בבחינת קרבן לאומי אחד - הנמשך והולך כל היום. עולה תמיד של ציבור מבטאת את קידוש המעשים של האומה, שאין לו הפסק עולמית; היא היסוד, שהכל מתחילה ומסתיימים בו; וכל שאר בחינות הכלל והפרט תלויים בסיסוד זה. עולה תמיד של ציבור מבטאת את ממשמעותו של כל יום בישראל: יש עלות תמיד אל מרים האידיאל של התורה - בכל הכוחות והכשרונות המצויים באומה; בדרך זו יעשה נחת רוח לה', ושכינה תשרה בתהנותים; ובמסגרת מלאיו הייעוד הזה נמצא תמצאה שמחות הקודש של כל ייחד בישראל את משמעותה הלאומית. קידוש המעשים של האומה - "עליה ראשונה" - היא הבסיס והתכלית של הכל; "והקтир עליה חלבי השלמים": בה יתבטלו "השאייפות והמטרות והאושר" של כל ייחד. קידוש האומה - על כל היחידים החיים והשואפים בקרבה - הוא תפkid ישראל לפני ה'; הוא הבא לידי ביתוי בתמיד של שחר ושל ערב - על כל שאר הקרבנות שביניהם. יש רק קרבן אחד, הקרב לאחר תמיד של ערב - הוא קרבן הפסח (עי' פסחים נט ע"א). בקרבן זה חוזרת האומה מדי שנה בשנה אל שעת לידתה הלאומית; באימה היא מיחלת לשעת היציאה; כל בניה מקריבים את פסחיהם כאחד ויוצאים לקרהו ליליה; בו יצאו - וויצוים תמיד - ממאות חיים ומעבדות לחירות עולם.

זה שכל קרבנות היחיד צרכים להשתלב בין הקרבנות צבור, מראה שכל תכלית עבודתו של היחיד הוא להיות חלק מעבודת הצבור. האדם היחיד צריך להקדיש כל עבודתו לתוכלת הצבור, ולא רק לתוכלת עצמו. האדם צריך לראות את עצמו כחלק מן הצבור, וכל התכלית שלו צריך להיות תוכלת הצבור.

רש"ר הירש ויקרא פרק ו פסוק טו

יחד עם איל המילואים הביאו גם סל מצות; הללו ביטאו את אמצעי הקיום החומרלי, שהובטחו לכהנים. בין שלושת סוגיו המנחות של לחם המילואים הרי לחם השמן היה דומה לחביתם כהן גדול. נמצא, שלחם שמן הוא אחד הקרבנות המכוננים את קדושת שבת הכהנים; והוא שהוצא מכלל שאר קרבנות המילואים. ונקבעה מצחה לדורות: כל כהן עם כניסה לעזרה יرمוזו במעשה המקורי של המילואים - כמובן, חוזר עליו מחדש... אופייני הדבר: דזוקא היתרונות החומרליים הקשורים לכלהונה - הם הבאים לידי ביצוע בקרבן זה: בטרם יכנס הכהן לעזרה, עלה אותם לריח וניחוח לה'; והכהן הגדל, כנציג הכהנים, יעשה כן يوم לדורות עולם. כך ידע הכהן וישיב אל לבבו: אל לו לשמש בכלהונה כדי לזכות ביתרונות הקשורים בה; אלא ייהנה מהם הכרח לא יגונה - כדי להבטיח את קיומו; אך ישעב אוטם למטרות האלוהיות של כהונתו. הן עבודות הכהן היא נחלתו, והיא כל היסוד לקיומו; אף - על - פי - כן אל ישעב את עבודתו למחיתו - אלא ישעב את מחיתו לעבודתו:

אכן כל אדם מישראל ישעב את כל נכסיו לה'; "ישית לרגליו" את כל רכשו החומרלי; והמקדש "יקמו" ממש כמצות ה' כדי לפרנס את הקודש עלי אדמות; ובעצם שייעבוד הרכוש למקדש הופך

האיש לאיש - יהודי; שהרי הוא מעמיד גם את קיומו החומריא תחת השגחת ה'; ואין לו שמחה בחיוו, אם לא עשה בהם נחת רוח לה'. אך הכהן - כל קיומו, על כל הבחינה החומריא של חייו ורוחותנו, הכל משועבד לעבודת ה'. חייו - גם מחוץ למקדש - יהיו מופת לכל העם; ודבר זה מתברר גם במצוות המינוחדות שנאמרו לכהנים (להלן פרק כא); עליו ל"כונן" מכון להשתראת שכינה בישראל - ועל שם כך הוא נקרא "כהן" (עי' פ' בראשית יד, יז - יח). לפיכך אל יהיה בו דבר, שאינו ראוי לכיהונה וקדושתה. הנה הוא מביא את מנחותו למקדש - ומביטה בה את "מזונו", מנהת החובה, שהכהן הגדול מביאה כל יום, היא העשרה שבמנחות (ג' לוגין); והיא כוללת - על - ידי חיבור מלאכותי - את כל סוגי המנחות; היא מבטאת אפוא את מנת חלקו של אדם בכל מידת שההשגחה מזדהה לו: את צורכי קיומו (מאפה התנו), את המוטרות (מחבתת) ואת השמחה בשעתה (מרחשת = מרובכת; ראה פ' ב, ד - ז). ולא מפני שהוא תופס את מעמדו כפרט במצב של עוזר מופלג; אלא מפני שהוא מייצג את האומה ונונטו לה ביטוי סמלי. עתה משמעות החביתין בעין משמעות לחם הפנים. אלא שלחם הפנים מתייחס לכל, לחברה הלאומית המשותפת; ואילו החביתין הcharities מתייחסות למדינה כחטיבת אחת, הנתפסת כיחידה וכחטיבת אחת; והן מושג זה - הוא הבא לידי ביטוי על - ידי הכהן הגדול. משום לכך אתה מוצא, שלחם הפנים וגם החביתין באים שתים עשרה חילות. אלא שלחם הפנים - המתייחס לחברה הלאומית - נafia שתים שתים; ואילו החביתין - המתייחסות למדינה כחטיבת אחת - נאות ככל הנראה, אחת אחת ומtowerה נקודת השקפה לאומית נוכל לבאר את מה שעמדנו עליו לעיל: מצות הכנסת החביתין פונה אל משה או אל המדינה - ולא אל הכהנים: "تبיאנה", "תקריב" (פסוק יד). כי המדינה היא המMRIיצה את הכהן הגדול להביא את חביתיו ללחם עשיר. וחובה זו מוטלת על המדינה גם בנסיבות המשותפת: "גדלוו משל אחיו" (עי' פ' הלן כא, י - יב): עליה לדאוג לכך, שהכהן הגדול יהיה ראוי לעמו גם בהופעה החיצונית של חייו. וכן אף לכך לממנו מכל דפי ההיסטוריה היהודית: מקור כל ירידת מוסריות הוא בהשחתת השכבות העליונות של החברה. ועתה יוכחו מעמדו של הכהן, וiocich ביחוד מעמד הכהן הגדול, שחייב לשאת אשה ולבנות "בית": עליהם להשפיע השפעה מוסרית מזוכחת על -ידי ביטם המתנהל למופת; ומשום לכך עליהם להיות בעיצומה של לחברה הלאומית. וכך נוכל להבין, שאולי זו כוונת התורה: יש לאפשר לכהן הגדול לחיות חיי עוזר; וכך יכול להציג אל החוגים האמידים של החברה - בביתו, בחינוך ילדיו ובכל חייו האזרחיים; וכך תהא השפעתו ניכרת במרכזו הקובל של החיים המוסריים של המדינה. על הכהן הגדול להגישים כוונה זו של התורה; ומנחת חביתיו ותזהירנו על כך שחרית וערבית.

כל כהן, ומיוחד הכהן הגדול, צריך להיות סמל להעם להעלות את כל הנסיבות שלו לה'. אם הוא לא דוגמא טוב, כל העם יפול. כמו שהסביר רצ"ש על תפkidיו של רב בחג הסמיכה.